

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd 2022

Förslag till arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden godkänner förvaltningens uppdaterade förslag om riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Ärende

Riktlinjer är politiska styrdokument som kan antas av nämnd, och medverkar till att kvaliteten i det kommunala uppdraget säkras. Riktlinjer innehåller konkreta beskrivningar av vad som ska göras och hur det ska göras¹.

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd är kommunens styrmedel för att säkerställa likabehandling i Linköpings kommun för ekonomiskt bistånd och att gällande lag och rättspraxis följs. Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet. Riktlinjerna anger också förutsättningar för rätten till ekonomiskt bistånd. Det gäller oavsett ålder, kön, etniskt ursprung, hudfärg, språk, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras. Bedömningen ska präglas av en helhetsbedömning av den enskildes eller hushållets hela situation, frivillighet och självbestämmande samt normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet.

Linköpings kommuns riktlinjer för ekonomiskt bistånd har uppdaterats utifrån Socialstyrelsens uppdaterade handbok för socialtjänsten. Riktlinjerna har också anpassats till att vara lättförståeliga och kärnfulla, med en ny struktur och layout. Uppdateringen speglar förvaltningens arbete med heltidsaktiveringen där det finns en positiv förväntan på individens arbetsförmåga, genom att se till individens möjligheter och förmågor som tillgångar för att nå egen försörjning.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, 2022-03-30

Bilaga: Riktlinjer för ekonomiskt bistånd

---

¹ [Struktur för politiska styrdokument i Linköpings kommun](#)

Bakgrund

Riktlinjer är politiska styrdokument som kan antas av nämnd, och medverkar till att kvaliteten i det kommunala uppdraget säkras. Riktlinjer innehåller konkreta beskrivningar av vad som ska göras och hur det ska göras².

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd är kommunens styrmedel för att säkerställa likabehandling och att gällande lag och rättspraxis följs. Riktlinjerna anger vad som är skäligen levnadsnivå i normalfallet. Riktlinjerna anger också förutsättningarna för rätten till ekonomiskt bistånd. Detta gäller oavsett ålder, kön, etniskt ursprung, hudfärg, språk, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras vid bedömning av rätten till bistånd. Bedömningen ska präglas av en helhetssyn över den enskildes eller hushållets situation, frivillighet och självbestämmande samt normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet.

Inom verksamheten ska riktlinjerna, som är mer övergripande, användas tillsammans med ett utarbetat handläggarstöd som är mer verksamhetsnära och beskriver detaljerna i handläggningen. Handläggarstöd är verksamhetens styrmedel för att arbetet utförs i enlighet med riktlinjerna och Socialstyrelsens stöd för tillämpning av det regelverk som gäller inom ekonomiskt bistånd.

Behov av förändring

I arbetet med riktlinjer har fokus de senaste åren varit att säkerställa att riktlinjerna är uppdaterade utifrån förändringar i socialtjänstlagen eller utifrån gällande rättspraxis. Däremot har det vid ett flertal tillfällen framkommit ett behov om ett mer detaljerat och verksamhetsnära handläggarstöd som komplement till riktlinjerna. Behovet har uppmärksammats inom bland annat den sammanställningen och analysen av verksamhetsavvikelser som förvaltningen gör som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. De senaste åren har samma trender i förbättringsbehov framkommit där, och en av förbättringarna är att skapa tydliga övergripande riktlinjer som kompletteras med ett mer detaljerat och verksamhetsnära handläggarstöd.

Dessutom ingick en genomlysning av riktlinjerna i arbetsmarknadsnämndens åtgärdsplan för 2020, med syfte att se över om det fanns riktlinjer som var föråldrade och behövdes justeras utifrån ett kostnadsbesparande perspektiv. I den genomlysningen framkom samma förbättringsbehov.

2021 uppdaterade även Socialstyrelsen sin egen handbok om ekonomiskt bistånd för socialtjänsten³, med förtydliganden i diverse handläggningsfrågor⁴.

---

² [Struktur för politiska styrdokument i Linköpings kommun](#)

³ [Socialstyrelsen, Ekonomiskt bistånd - handbok för socialtjänsten](#)

⁴ [Socialstyrelsen, Handläggning och dokumentation - handbok för socialtjänsten](#)

Uppdateringar i innehåll i riktlinjerna

Med anledning av ovanstående har det pågått ett arbete under 2021 och våren 2022 med att skapa en ny struktur och utseende för riktlinjerna, med ett kompletterande handläggarstöd. Innehållet i riktlinjerna har uppdaterats utifrån tidigare identifierade förändringsbehov och för att överensstämja med uppdateringar i Socialstyrelsens handbok. Innehållet har också förtydligats för att konkretisera riktlinjerna och göra dem mer kärnfulla, utan att förändra dess innebörd (med vissa mindre undantag som beskrivs nedan). I uppdateringen speglar riktlinjerna även förvaltningens arbete med heltidsaktiveringen där det finns en positiv förväntan på individens arbetsförmåga, genom att se till individens möjligheter och förmågor som tillgångar för att nå egen försörjning.

Förändringar i riktlinjerna

Fem uppdateringar föreslås som innebär förändring av riktlinjernas innebörd.

- **Försörjningsansvar**

I tidigare version av riktlinjerna har barn i biståndshushåll som själva får barn plockats ut från föräldrarnas hushåll, och föräldrarna blev därmed inte längre försörjningsskyldiga. Detta för att det under en period förekom en kraftig ökning av sådana ärenden i Linköpings kommun varpå dåvarande socialnämnden tog beslut att frångå föräldrarnas försörjningsansvar, för att underlätta handläggningen.

I de uppdaterade riktlinjerna föreslår förvaltningen att det som står i Föräldrabalken gäller, dvs. *“Om en ungdom under 18 år får barn är ungdomens föräldrar fortfarande försörjningsskyldiga för ungdomen men inte för barnbarnet. Det är ungdomen själv som är försörjningsskyldig för sitt barn (FB 7 kap. 1 §)”*. Anledning är att föräldrabalken har tolkningsföreträde i frågan, och därmed följs praxis.

- **Medlemsavgift hyresgästföreningen**

I förvaltningens förslag har riktlinjen om Hyresgästföreningen ändrats från att ekonomiskt bistånd beviljas till att ekonomiskt bistånd inte beviljas till medlemsavgift till hyresgästföreningen.

Anledningen till det är fastighetsägarna lägger till en avgift för hyressättningsavgift i hyran om 12 kr (144 kr/år) som bidrag till hyresgästföreningen som håller i hyresförhandlingar åt **alla** hyresgäster gentemot hyresvärd⁵. Förutom det så ingår oftast ett visst rättsskydd i hemförsäkringen samt att ekonomiskt bistånd inte beviljas till medlemsavgifter (undantag A-kassa och facklig medlemsavgift). Det

---

⁵ Källa: Hyresgästföreningen, <https://www.hyresgastforeningen.se/stod-och-rad/hyra/vad-ar-en-hyressattningsavgift/>

finns därför ingen anledning till att medlemsavgift till hyresgästföreningen ska vara ett undantag.

- **Depositionsavgift**

Förvaltningen föreslår ny riktlinje om att “depositionsavgift för hyra, el eller telefon mm beviljas generellt inte”.

Detta förtydligande har tidigare inte funnits i riktlinjerna, och är en ofta förekommande fråga och fenomen, där möjlighet att hyra ett boende villkoras mot 1-2 månaders depositioner. Genom detta förtydligande görs ett tydligt ställningstagande av arbetsmarknadsnämnden att inte bidra till detta fenomen.

- **Kostnader i samband med att hämta ut ekonomiskt bistånd**

Förvaltningen föreslår en ny riktlinje utifrån Socialstyrelsens uppdaterade handbok, där det framgår: *“om utbetalningen av ekonomiskt bistånd görs på ett sådant sätt att det medför kostnader för den enskilde att hämta ut biståndet, bör nämnden ge bistånd till kostnaderna”*⁶.

Tidigare har bedömningen gjorts att sådana kostnader ingår i riksnormen, då det tidigare inte har omnämnts i Socialstyrelsens handbok eller föreskrifter och allmänna råd. I och med utvecklingen av internetjänster har banker i allt större utsträckning börjat att ta ut avgifter för sina tjänster, varför denna fråga har blivit alltmer aktuell och att det därmed har förtydligats av Socialstyrelsen att bistånd bör utgå till sådana avgifter.

- **Resor**

I tidigare version av riktlinjerna beviljas inte bistånd till resor till och från arbete/aktivitet om avståndet är mindre än 3 kilometer (vissa resekostnader ingår inom riksnormen). I de uppdaterade riktlinjerna föreslår förvaltningen att avståndskriterier ändras från 3 km till att följa Linköpings kommuns avståndskriterier för gymnasiestuderande ungdomars rätt till skolskjuts, som i dagsläget är 6 km⁷.

En gymnasiestuderande ungdom har inte mer svårigheter att ta sig till skolan än vad en vuxen har att ta sig till ett arbete/aktivitet, varför det inte finns anledning till att bedömningen ska skilja sig åt. Att bevilja resa utöver det som ingår i riksnormen sker alltid utifrån en individuell

---

⁶ Socialstyrelsen, Ekonomiskt bistånd - handbok för socialtjänsten, sid 97

⁷ <https://www.linkoping.se/forskola-och-utbildning/skolskjuts/>

bedömning vilket innebär att om det föreligger särskilda skäl kan bistånd beviljas trots kortare avstånd, men att det generellt bör likställas med gymnasieungdomars förutsättningar.

Ekonomiska konsekvenser

Föreslagna förändringar innebär inte att alla hushåll som söker ekonomiskt bistånd beviljas dessa poster utan hushållet måste specifikt ansöka om posterna. En revidering av riktlinjernas innebörd genererar därför inte några ekonomiska effekter generellt. Den ekonomiska effekten är helt avhängig av hur många hushåll som söker för de specifika posterna. Vissa förändringar som föreslås kan bidra till en kostnadsdämpande effekt medan andra förändringar kan bidra till en kostnadsökning.

Som exempel kan lyftas fram medlemsavgift för hyresgästföreningen som ger en viss kostnadsdämpning. Om det är 500 utbetalningshushåll som i dag beviljas 85 kr per månad blir effekten av det nya förslaget en kostnadsdämpning med 42 500 kr per månad. Är det 2000 hushåll som idag beviljas kostnaden blir kostnadsdämpningen 170 000 kr per månad.

En jämförelse kan göras med exempelvis bankavgift för uttag av kontanta medel eller avgift för att betala en faktura över disk, som kan ge en viss kostnadsökning. Om 500 hushåll ansöker om och beviljas en bankavgift på 40 kr innebär det en kostnadsökning med 20 000 kr per månad. Är det 2000 hushåll som söker och beviljas kostnaden blir kostnadsökningen 80 000 kr. Observera att olika bank har olika avgiftsnivåer, så detta är bara ett exempel.

Kommunala mål

Ärendet relaterar till det kommunövergripande målen om:

- Medborgare - Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum (arbetsmarknadsnämndens mål om professionellt bemötande och hög tillgänglighet) och stark gemenskap och människor i arbete.
- Ekonomi - Kostnadseffektiv verksamhet
- Verksamhet - Effektiv organisation med goda resultat

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Riktlinjer säkerställer likabehandling utifrån samma grundprinciper. Jämställdhet uppnås genom att riktlinjer inte gör någon skillnad på kön, ålder eller annan diskrimineringsgrund. Utifrån perspektiv om barns bästa så bidrar riktlinjernas grundprinciper till att normalisera familjens förutsättningar.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning sker kontinuerligt i det dagliga arbetet.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL- information eller förhandling är inte påkallad.

Integration- och
arbetsmarknadsförvaltningen

Mikaela Schullström

Beslutet skickas till:

-